

Projectes

Els sistemes naturals de la vall d'Alinyà

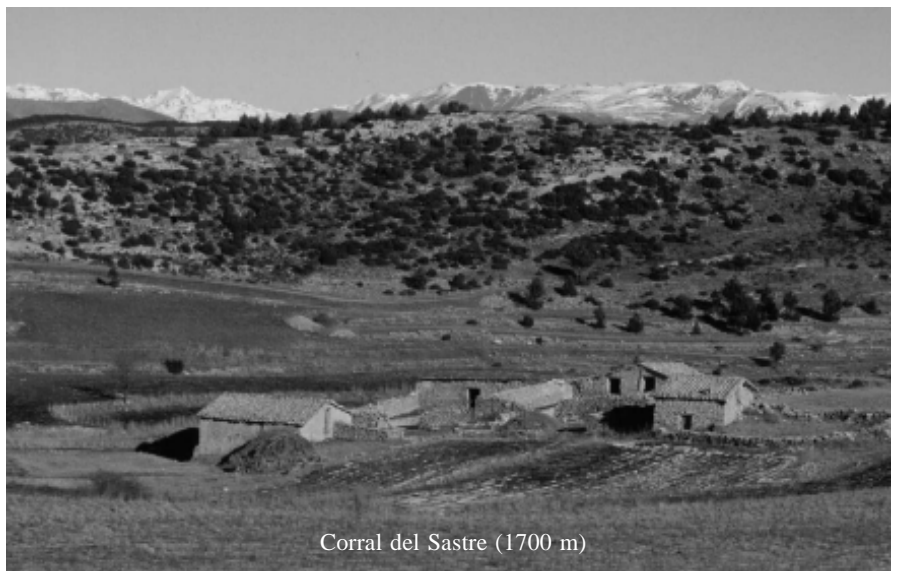
Una de les propostes, que durant el procés de reflexió sobre el futur de la Institució —celebrat l'any passat amb motiu del seu centenari— va rebre més suport, va ser la realització d'estudis multidisciplinaris sobre espais d'elevat interès natural. Aquests estudis coincideixen plenament amb els objectius de la ICHN, ja que promouen el coneixement dels organismes i sistemes naturals aprofitant l'ampli ventall d'expertesa dels seus membres.

Enguany s'ha començat a treballar en la confecció d'un estudi naturalista del conjunt de les 13.200 ha que abasta la vall d'Alinyà, des del cim del Pedró dels Quatre Batlles (2.382 m) fins al riu Segre (533 m), i el darrer tram del riu de Lavansa abans de la seva desembocadura al riu Segre.

Gairebé la totalitat de la zona objecte d'estudi es troba a la comarca de l'Alt Urgell, i arriba completament al terme municipal de Fígols i Alinyà, i a alguns sectors dels municipis de la Coma i la Pedra, la Vansa i Fórnols, Ribera d'Urgellet i Coll de Nargó. Un estret sector meridional correspon al Solsonès, al municipi d'Odèn.

Aquesta zona està, en part, inclosa als espais del PEIN de Serres d'Odèn - Port del Compte i serra de Turp, i, al seu torn, inclou terrenys de la reserva nacional de caça del Cadí. El nucli central d'aquest espai, més de 6.000 ha, correspon a la finca d'Alinyà adquirida per la Fundació Territori i Paisatge, entitat que ha finançat la realització d'aquest estudi.

Els objectius que guien l'elaboració d'aquest estudi són els següents:

Corral del Sastre (1700 m)

- Aplicar l'estudi dels diferents components del medi natural de la vall d'Alinyà (geologia, edafologia, microorganismes, botànica, zoologia, etc.) per contribuir a un millor coneixement dels seus sistemes naturals i dels organismes que s'hi troben.
- Aprofitar la realització d'estudis naturalistes de base per obtenir informació complementària, útil per a l'establiment de les prioritats de conservació i per a l'elaboració d'un model de gestió de la vall d'Alinyà.
- Promoure l'elaboració periòdica d'estudis naturalístics a la vall

d'Alinyà, de manera que, a més dels estudis de base que es proposa dur a terme, es creï una dinàmica d'estudi i recerca, per part de professionals, afeccionats i estudiants, en aquest espai natural.

Es preveu realitzar l'estudi dels sistemes naturals de la vall d'Alinyà en un termini màxim de dos anys, si es pot disposar de tots els treballs finalitzats el mes de desembre de 2001.

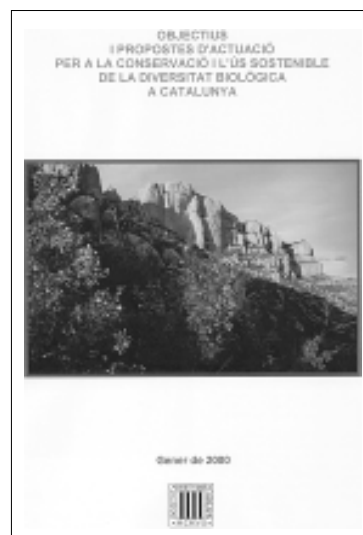
A finals de 2000 es farà una trobada conjunta per a l'avaluació de l'estat de desenvolupament dels diferents treballs i de presentació de resultats preliminars. ■

Investigadors que coordinen o participen en els diferents estudis de la vall d'Alinyà

Geologia	Alícia Masriera J. Ullastre
Edafologia	Jaume Boixadera (DARP / UdL) Francesc Domingo (CTFC) José Ramón Olarieta (CTFC / UdL) Rafael Rodríguez (CTFC / UdL)
Ecosistemes forestals	Marc Gràcia (CREAF) Joanjo Ibáñez (CREAF) Ferran Rodà (CREAF)
Ecosistemes pràcticoles	Teresa Sebastià (UdL / CTFC)
Ecosistemes aquàtics	Narcís Prat (UB)
Microorganismes	Ricard Guerrero (UB)
Algues d'aigua dolça	Jaume Cambra (UB)
Fongs i líquens	Xavier Llimona (UB)
Briòfits	Rosa M. Cros (UAB)
Plantes vasculares	Llorenç Sáez (UAB)
Vegetació	Jordi Carreras (UB) Joan Devis (UB) Ignasi Soriano (UB)
Invertebrats no artròpodes	Francesc Uribe (MZB)
Artròpodes	Antoni Serra (UB)
Lepidòpters	Francesc Vallhonrat (SCL)
Vertebrats	Jordi Camprodon (CTFC)
Usos tradicionals	Joan Tort

Conservació i ús sostenible de la diversitat biològica a Catalunya

Pel que fa al projecte d'estratègia per a la conservació i ús sostenible de la diversitat biològica a Catalunya, cal destacar que el president de l'IEC va tenir l'oportunitat de presentar al conseller de Medi Ambient el document d'*Objectius i propostes d'actuació per a la conservació i l'ús sostenible de la diversitat biològica a Catalunya*. Aquest document, aprovat per les diferents seccions de l'IEC, recull les propostes que els diferents experts que han participat en el projecte han elaborat amb vista a millorar la conservació de la diversitat biològica.

A la pàgina web de la ICHN es troba el text complet d'aquest document, el qual en una versió divulgativa ha estat tramès a tots els seus membres i a diferents entitats i organismes amb el títol de *La conservació de la diversitat biològica a Catalunya: fets i reptes*.

Els continguts d'aquest document han interessat força, i ja s'han rebut diverses consultes en relació amb alguns dels temes tractats, fins i tot des del Parlament de Catalunya. ■

Premis per a estudiants

De mans del president de l'Institut, el propassat 26 d'abril es va lliurar el premi per a estudiants de la ICHN. Un jurat, integrat per Ferran Rodà i de Llanza, vicepresident; Ignasi Cebrián i Ester, vocal, i Jordi Llorens i Poca, vocal, va atorgar aquest premi al treball *Informació del territori i càlcul de l'escolament superficial mitjançant el model HEC-1. Aplicació al mapa de sòls 1:50.000 de la conca de Canalda (el Solsonès)*, de Josep Estruch i Guix, del qual es presenta a continuació un resum.

L'HEC-1 és un model empíric de simulació hidrològica de conques d'àmplia difusió. En l'actualitat, es troba disponible conjuntament amb el programari WMS (*Watershed Modeling System*), que disposa de diferents eines que faciliten el processament de les dades del territori. Prèvia modelització d'una conca és necessari obtenir dades del territori per fer una correcta parametrització del model. L'escala d'entrada (grau de generalització) de les

dades influirà en els càlculs de l'escolament superficial realitzats en la simulació.

El model HEC-1 s'ha utilitzat a la conca de Canalda (el Solsonès) per conèixer la influència de generalització dels paràmetres d'entrada (usos i tipus de sòls i divisió en subconques) en el càlcul de l'escolament superficial. Per aplicar el model ha estat necessari dur a terme un reconeixement i estudi dels sòls de la conca, fent un èmfasi especial en les propietats físiques, la distribució i l'extensió dels sòls, per la qual cosa s'obté un mapa de sòls de la conca a escala 1:50.000.

El procés de generalització de les dades d'entrada s'ha efectuat partint de l'escala base 1:50.000 i passant a les escales 1:100.000 i 1:200.000. En les simulacions practicades s'observa que el grau de generalització de les dades d'entrada té efecte en l'hidrograma de sortida de la conca; en passar a escales més petites, s'aprecia un retard en l'hidrograma i una reducció de l'aportació total i del cabal punta. ■

Sessions científiques

L'anàlisi molecular en l'estudi de l'origen dels organismes bilaterals

Els metazous bilaterals es diferencien dels radials per la presència d'un mesoderm (parlem d'organismes triblàstics), que donen lloc a diversos òrgans de les formes més complexes. Aquesta possibilitat de desenvolupament els permet assolir uns nivells de complexitat molt superiors als dels organismes diblàstics.

Els metazous bilaterals aparegueren en un segment molt curt del registre fòssil. Ja que fa uns sis-cents milions d'anys només existien formes radials i uns seixanta milions d'anys més tard ja havien aparegut tots els *phyla* coneguts actualment.

Es poden separar en tres grans grups: a) els *celomats*, dotats d'una cavitat interna anomenada *celoma*, envoltada de mesoderm; b) els *pseudocelomats*, amb un fals celoma no envoltat de mesoderm, i c) els *acelomats*.

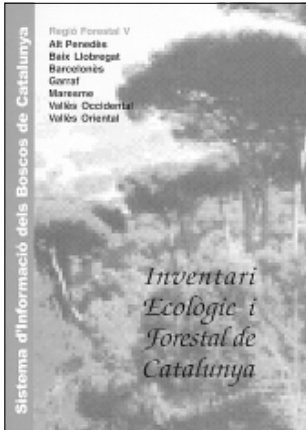
Hi ha diverses hipòtesis sobre les relacions filogenètiques d'aquests grups.

Una primera hipòtesi suggereix que la gènesi del celoma té lloc després de l'aparició dels organismes acelomats i pseudocelomats, mentre que una altra hipòtesi la situa en una fase anterior a la diferenciació dels tres grups abans esmentats.

Acelomats i pseudo-celomats serien, llavors, celomats que haurien perdut el celoma secundàriament.

(Continua)

Novetats bibliogràfiques

GRÀCIA, C. *Inventari ecològic i forestal de Catalunya: regió forestal V*. CREA. Bellaterra. [dir. 2000].

La Dra. Riutort ha estudiat les relacions filogenètiques d'alguns grups de metazous mitjançant tècniques d'anàlisi molecular. Els seus treballs s'han centrat en determinats grups considerats primitius, com ara els platelmints.

Els resultats, presentats en la conferència que tingué lloc el 12 d'abril a la seu de l'IEC, són el resum de treballs més extensos que han estat publicats recentment a la revista *Science*.

Els estudis han consistit en la comparació de vuitanta-vuit seqüències de DNA ribosòmic de diversos grups de platelmints i d'altres metazous. Les mostres s'han amplificat mitjançant PCR i s'han

comparat utilitzant diversos mètodes d'inferència. Els resultats han mostrat que els platelmints, en conjunt, no són un grup situat en la base de l'arbre evolutiu dels metazous, com s'havia afirmat tradicionalment.

D'altra banda, es tracta d'un grup polifilètic amb un grup d'espècies (els acels) clarament diferenciable de la resta de platelmints, tant per criteris moleculars com de desenvolupament.

La realització d'estudis específics sobre aquest grup, de morfologia força primitiva, ha posat de manifest que els acels sí que podrien ocupar una posició molt propera en la base de l'arbre evolutiu dels metazous. ■

Cursos naturalistes

Com ordenem el territori? Planejament urbanístic i conservació

El curs sobre ordenació del territori i normativa urbanística es va celebrar els dies 26 i 27 de febrer a la Garrotxa, organitzat conjuntament per la Institució i pel Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa.

El professor fou Jordi Falgarona, tècnic del parc, una persona amb una gran experiència en temes urbanístics en aquest espai protegit. Així mateix, l'assistència va ser un èxit, amb un total de vint-i-set participants, entre els quals podem destacar la presència d'arquitectes i de tècnics municipals. El curs es va desenvolupar de forma eminentment pràctica, a partir de l'anàlisi de casos reals.

Dissabte al matí es va fer una introducció teòrica sobre normativa urbanística al nostre país i com aquesta afecta els espais protegits. Es va incidir especialment en la importància de considerar la gestió del sòl no urbanitzable i el cas dels plans especials. A la tarda es va visitar una zona de sòl no urbanitzable de caràcter rural a l'entorn del volcà Croscat, i també se'n va conèixer la història particular per tal de protegir i recuperar aquest espai singular.

Així, es van analitzar diferents solucions constructives, i també la situació dels tancats de finques particulars i el cas de les parets de pedra seca.

Diumenge al matí es realitzà un itinerari circular des del Parc Nou d'Olot per tal d'estudiar la problemàtica dels àmbits fronterers amb el sòl urbà, tot destacant-ne diferents condicions: la dificultat d'aplicar plans especials amb objectius clarament proteccionistes, com és el cas de la Moixina-Pla de Llacs; el greu impacte ambiental que pot tenir un pla especial a causa de les mancances de planejament i seguiment, com és el cas de Tussols-Bassil; les dificultats per gestionar un espai amb usos no definits, com és el cas del Bosc de Tosca, o la normativa pretensament proteccionista que pot ser contraproduent per als objectius inicials, com és el cas del barri de Pocafarina. Finalment, a la tarda, es va treballar a Can Jordà en la resolució d'un cas hipotètic, amb ajuda del SIG del Parc.

La valoració final del curs per part dels assistents va ser molt positiva, destacant-ne a més, la idoneïtat de les instal·lacions de Can Jordà i de l'entorn del Parc Natural. ■

Iniciació a la identificació dels ocells pel seu cant

Els dies 15 i 16 d'abril de 2000 es va a dur a terme el 7è curs naturalista organitzat amb el Parc Natural del Cadí-Moixeró. El curs començà el dissabte al matí al Centre de Recepció del Parc a Bagà, amb l'assistència de vint-i-cinc alumnes.

Eloïsa Matheu va explicar els aspectes bàsics per a la identificació dels cants d'ocells. I vam sortir al camp, a la zona de Grèixer, per escoltar els ocells. En el

recorregut, a través d'una roureda, primer, i d'una fageda després, es van analitzar els cants dels ocells que sentírem per començar a discriminar-los.

En la sessió de la tarda, en primer lloc, vam sortir novament al camp a una zona de conreus propera al centre d'informació del Parc i vam sentir noves espècies. Posteriorment, vam escoltar enregistraments dels mateixos ocells que havíem sentit al camp.

(Continua)

Vam estudiar-ne els sonogrames. També ens va comentar la bibliografia més interessant sobre el tema, encara que és molt escassa.

Al capvespre ens vam desplaçar cap al santuari de la Mare de Déu del Pallar per fer una escolta de rapinyaires nocturns, on vam detectar el gamarús.

El diumenge vam dedicar quasi tot el dia a la identificació dels cants al camp. Malgrat la pluja, decidírem sortir igualment a la zona d'acampada de Sant Joan d'Avellanet, vam tenir sort perquè va deixar de ploure i vam posar a la pràctica el sistema de mostreig d'IKA (índex quilomètric d'abundància) i el vam realitzar en grups reduïts. Va ser escandalós el nombre d'ocells que vam detectar per l'oïda.

A la tarda tornàrem a sortir al camp, ja que els participants tenien moltes ganes d'escoltar ocells en directe i vam anar a una altra zona, en concret a l'àrea recreativa de Rigoréixer, on vam posar en pràctica el mètode de mostreig d'IPA (índex puntual d'abundància). Allà mateix vam fer les últimes qüestions i ens vam acomiadar.

El curs ha estat molt ben valorat pels alumnes perquè han assolit un bon nivell de coneixements de cants d'ocells.

Destacaríem del curs l'alt coneixement per part d'Eloïsa Matheu dels cants, veus i reclams dels ocells, i la seva predisposició i carisma a l'hora d'explicar-se; també la gran participació dels assistents i la presència d'un bon nombre d'espècies que cantaven; es notava que era primavera.

Llista d'espècies escoltades i vistes durant el curs:

1. Picasoques blau (*Sitta europaea*)
2. Mallerenga petita (*Parus ater*)
3. Mallerenga blava (*Parus caeruleus*)
4. Mallerenga carbonera (*Parus major*)
5. Mallerenga emplomallada (*Parus cristatus*)
6. Mallerenga cuallarga (*Aegithalos caudatus*)
7. Picot negre (*Dryocopus martius*)
8. Picot verd (*Picus viridis*)
9. Verdum (*Carduelis chloris*)
10. Gafarró (*Serinus serinus*)
11. Oreneta (*Hirundo rustica*)
12. Garsa (*Pica pica*)
13. Tallarol de casquet (*Sylvia atricapilla*)
14. Merla (*Turdus merula*)
15. Pardal de bardissa (*Prunella modularis*)
16. Pinsà borroner (*Pyrrhula pyrrhula*)
17. Cadenera (*Carduelis carduelis*)
18. Raspinell (*Certhia brachydactyla*)
19. Mosquiter comú (*Phylloscopus ollybita*)
20. Mosquiter pàl·lid (*Phylloscopus bonelli*)
21. Corb (*Corvus corax*)
22. Tudó (*Columba palumbus*)
23. Cargolet (*Troglodytes troglodytes*)
24. Pit-roig (*Erithacus rubecula*)
25. Pinsà (*Fringilla coelebs*)
26. Pardal (*Passer domesticus*)
27. Tord (*Turdus philomelos*)
28. Cotxa fumada (*Phoenicurus ochrurus*)
29. Bruel (*Regulus ignicapillus*)
30. Gaig (*Garrulus glandarius*)
31. Gamarús (*Strix aluco*)
32. Cucut (*Cuculus canorus*)
33. Gratapalles (*Emberiza cirrus*). ■

Congressos i reunions

VI Seminari de gestió ambiental de la ICHN. Planificació i gestió de les planes interiors: el cas de la plana de Vic

Els passats 3, 4 i 5 de març es va celebrar a Vic el VI Seminari de gestió ambiental de la ICHN, organitzat conjuntament amb la Universitat de Vic.

Seguint la línia dels anteriors seminaris, es pretenia reunir a totes aquelles persones implicades en l'estudi i gestió d'un territori concret, en aquest cas la plana de Vic, per tal d'analitzar la seva situació ambiental i poder establir-ne unes propostes de gestió. No obstant, atès que la problemàtica d'aquest territori és similar a la que presenten altres planes interiors de Catalunya, es va fer extensiva la participació a persones provinents d'aquestes zones.

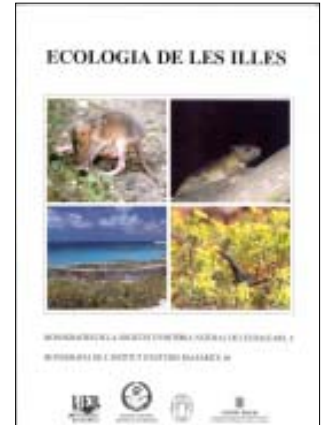
La participació al seminari va ser un èxit, amb un total de 126 inscrits i amb la presentació de 47 comunicacions, 16 d'orals i 31 pòsters, així com 3 ponències

març. Cal esmentar la presència de persones de reconegut prestigi procedents d'altres universitats, com també la de tècnics i regidors d'ajuntaments de la comarca. També hem de destacar l'acte d'inauguració i de presentació del seminari, a càrrec de David Serrat, director general de Recerca de la Generalitat i antic president de la nostra entitat.

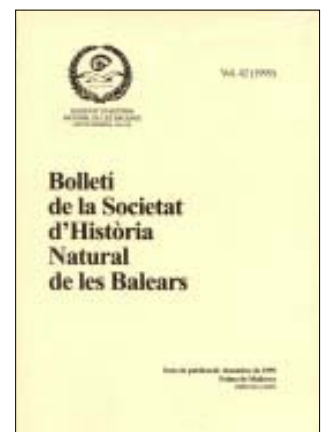
La qualitat de les comunicacions presentades va fer que és mantingués un alt nivell d'assistència a totes les sessions, i també va suscitar el debat i la participació. Val a dir que el marc immillorable del Palau Bojons i la plaça de l'Estudiant, varen contribuir a mantenir un bon caliu entre els assistents durant les jornades.

Finalment, la sortida del diumenge al matí va permetre il·lustrar amb casos pràctics les

(Continua)

MORAGUES, LL. I PONS, G.X. [coord.] *Estat del medi ambient: illes Balears 1997*. Sa Nostra. Palma de Mallorca, 1999.

Construcció il·legal d'una torre de telecomunicacions a l'espai natural protegit de Sant Mateu

Fotografia de la torre de telecomunicacions que el Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat ha construït a l'espai natural protegit de Sant Mateu (PEIN) sense permisos i sense l'estudi previ d'avaluació d'impacte ambiental.

Per a més informació, poseu-vos en contacte amb la Secretaria de la Institució.

temàtiques discutides en les jornades anteriors. Es va fer un recorregut circular a partir del turó de Sant Marc, un excel·lent mirador sobre la ciutat de Vic i el seu entorn, fins a la roureda de Llopart, una de les masses forestals més interessants de la comarca.

Aquest esdeveniment ha tingut un important ressò en l'àmbit comarcal, en mitjans de comunicació com *El 9 Nou*, el setmanari *La Marxa*, ràdio Vic, ràdio Manlleu i Televisió d'Osona. Cal afegir que la coincidència amb un període electoral ha limitat la seva difusió a un abast més general.

Els resultats del seminari permeten constatar l'existència d'importants problemes ambientals que afecten molt negativament

la biodiversitat i la qualitat ambiental general del territori. No obstant, l'estat actual del medi natural en permet la recuperació, en la mesura que es corregeixin els processos actuals i avancem cap a una gestió sostenible dels recursos. Per això cal implicar tots els agents socials, administració, pagesos, industrials i ciutadania en general.

Les conclusions del seminari s'editaran properament en un document que recollirà tant les principals aportacions de diagnòstic com les propostes de gestió. Per tal d'assolir-ne la màxima difusió, està previst realitzar un acte públic de presentació. Així mateix, es concretarà la possibilitat de fer un llibre que reculli totes les aportacions del Seminari. ■

11th Plant Taphonomy Meeting

Els dies 11, 12 i 13 de novembre d'enguany se celebrarà l'onzena reunió internacional sobre tafonomia vegetal (*11th Plant Taphonomy Meeting*), organitzada pel Dr. Carles Martín-Closas (Universitat de Barcelona) i gràcies a la col·laboració de la Institució Catalana d'Història Natural.

Aquestes reunions es plantegen com a fòrums de discussió sobre els processos de fossilització dels vegetals en el seu sentit més ampli; és a dir, des dels processos que estan en l'origen d'una associació de pol·len fòssil fins als darrers avenços en la reconstrucció dels fòssils moleculars d'origen vegetal.

Durant la reunió s'afavorirà més la discussió activa que la presentació de comunicacions o pòsters. Personalitats reconegudes en el camp de la tafonomia vegetal (Prof. D. K. Ferguson, Universitat de Viena) i en camps relacionats de la tafonomia animal, com el dels insectes fòssils (Dr. Xavier Martínez Delclòs, Universitat de Barcelona) presentaran les seves ponències. Finalment s'ha programat la realització d'una sortida de camp per a discutir els processos de formació dels jaciments de plantes fòssils del Miocè de la Cerdanya. Per a més informació, podeu consultar la pàgina web de la reunió, que penja de la pàgina de la Institució Catalana d'Història Natural. ■

Consell Directiu

Acords del Consell Directiu

Durant la seva reunió del passat 22 de març, el Consell Directiu de la ICHN va tractar diferents aspectes de les relacions entre l'IEC i la ICHN. En aquest sentit es van debatre els pros i els contres dels nous locals destinats a les societats filials, l'interès de l'IEC a assumir la gestió de les bases de dades de les societats filials i el cobrament de les quotes, qüestions davant les quals, encara que només sigui per imperatius legals, la Institució no pot cedir. També s'acordà demanar la dedicació a jornada completa de la secretària de la Institució.

En aquesta mateixa reunió es van plantejar diferents propostes per incrementar el nombre de socis de la Institució, especialment entre els sectors més joves; per això, es va tractar la possibilitat d'estendre el programa de sessions científiques a les universitats i aprofitar l'oportunitat per presentar la Institució als

estudiants. També es van comentar diferents propostes per animar els naturalistes afeccionats a fer-se socis de la Institució i la necessitat d'impulsar la figura de soci corporatiu, la qual cosa requerirà reformar algun aspecte dels estatuts actuals.

Altres qüestions tractades feien referència a donar suport a la proposta de creació d'un museu d'història a Palma, la designació d'un representant de la Institució al Parc de Collserola, la participació en l'organització de les 3es Jornades sobre el Medi Natural i els Humans a les muntanyes de Prades, la col·laboració en l'exposició de la Via Verda Sant Llorenç - Collserola, etc.

En la reunió del Consell Directiu del 19 d'abril es va analitzar novament el tema de les relacions entre la ICHN i l'IEC, ara pendent d'una nova reunió amb el gerent de l'IEC per acabar de concretar la dedicació horària de la secretària de la Institució,

(Continua)

qüestió que des de la retallada horària de fa gairebé dos anys està generant greus problemes en el funcionament de la ICHN.

També es va fer un repàs de les diferents activitats i projectes que es duen a terme des de la Institució: cursos naturalistes i sessions científiques, publicació sobre la recerca al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, exposició sobre el medi natural del Bages, proposta de

publicació de claus de classificació de plantes aquàtiques, col·laboració en unes jornades sobre la gestió d'espais naturals des de l'administració local, elaboració de la guia d'espais naturals de la Conca de Barberà, exposició sobre la Via Verda Sant Llorenç - Collserola, etc. Altres qüestions tractades en aquesta mateixa reunió es presenten més detalladament en diversos articles d'aquest mateix NOTÍCIES. ■

Publicacions

Conèixer per conservar. L'ús de la recerca en la gestió del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa

Aquest serà el títol complet del proper volum de la col·lecció *Treballs de la Institució Catalana d'Història Natural*. Tal com indica el subtítol, aquest volum es diferencia clarament dels seus predecessors, *Els sistemes naturals del delta de l'Ebre* (1977) i *Els sistemes naturals dels aiguamolls de l'Empordà* (1994), en el sentit que no sols presenta un recull de recerques realitzades en un espai protegit remarcable (un parc natural excepcional que conté vint-i-sis reserves naturals i deu nuclis urbans en el seu interior), sinó que examina, en cada cas, l'ús concret que s'ha fet de les recerques promogudes i coordinades pel mateix parc natural, o, per dir-ho més concretament, de les propostes i les recomanacions que les recerques formulaven per a la planificació i la gestió de l'espai natural protegit. Aquest enfocament, tan interessant com lògic, serà la primera vegada que s'adopta al nostre país.

L'obra consta de cinquanta-vuit articles agrupats en deu capítols, distribuïts de la forma següent: trets bàsics de l'espai natu-

ral protegit i de les recerques que s'hi han desenvolupat (3), gea (4), aigua (9), sòls (3), flora i vegetació (9), fauna (16), patrimoni arquitectònic rural (4), ús públic (4), desenvolupament sostenible (5) i, finalment, unes conclusions que inclouen recomanacions per a la recerca en espais naturals protegits humanitzats.

El volum portarà adjunt un cd-rom que conté una exposició del sistema d'informació geogràfica del parc natural, i també diverses cartografies temàtiques detallades del parc, com ara litologia, sòls i vegetació.

Conèixer per conservar és una ambiciosa obra col·lectiva, en la qual han participat una setantena d'investigadors, a més del director i tres tècnics de l'equip gestor del parc, en un procés que ha durat prop d'un any.

Actualment, la Comissió de Publicacions de la Institució està realitzant gestions per a la seva edició i, si no surt cap entrebanc, es farà pública la tardor d'enguany. ■

Delegació del Bages

Curs sobre el medi natural del Bages

Es pretén explicar sobre el terreny i mitjançant xerrades il·lustrades amb diapositives aspectes botànics, ecològics, geològics i zoològics de la natura que ens és més propera. Aquestes activitats tindran com a fi ampliar els coneixements dels assistents i, a la vegada, aportar recursos (guions, qüestionaris, itineraris) i idees per tal d'ajudar-los a programar i a realitzar excursions amb els seus alumnes.

Divendres 5 de maig:
La geologia del Bages, a cura d'Oriol Oms.

Dissabte 6 de maig:
La ruta dels pous de glaç.

Divendres 12 de maig:
La salinització de les aigües de la conca del Llobregat - Cardoner, a cura de Jordi Badia.

Dissabte 13 de maig:
El Montsalat i la Malesa.

Divendres 19 de maig:
La vegetació del Bages, a cura de Florenci Vallès.

Dissabte 20 de maig:
La vall de la riera de Rajadell a Manresa.

Divendres 26 de maig:
El foc forestal a la Catalunya central i la regeneració de la vegetació, a cura de Florenci Vallès.

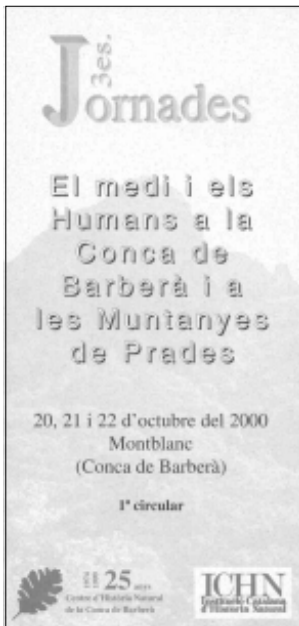
Dissabte 27 de maig:
Després del foc.

Divendres 2 de juny:
La fauna del Bages, a cura de Ramon Solà i Marc Vilarmau.

Dissabte 3 de juny:
La roureda de roure de fulla gran de la canal de les Teixoneres.

Per formalitzar la inscripció, contacteu amb Florenci Vallès al telèfon 938 788 608, o bé a l'adreça electrònica: fvalles1@pie.xtec.es

Societats adherides

3es Jornades el Medi i els Humans a la Conca de Barberà i a les Muntanyes de Prades

Com a fruit de la col·laboració entre el Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà (CHNCB) i la Institució Catalana d'Història Natural (ICHN) s'han organitzat les 3es Jornades el Medi i els Humans a la Conca de Barberà i a les Muntanyes de Prades, les quals se celebraran els propers 20, 21 i 22 d'octubre de 2000 a Montblanc, Conca de Barberà.

Les jornades es desenvoluparan a l'antic hospital de Sta. Magdalena de Montblanc. Hi ha previstes tres ponències marc sobre els temes:

- Urbanisme i equilibri territorial
- Estudi del medi natural
- Actuacions i gestió d'espais protegits

Cada ponència marc obrirà un bloc de comunicacions que versaran sobre una temàtica semblant.

Durant les jornades es reunirà un grup de treball que serà moderat per un membre del CHNCB i de la ICHN, el qual elaborarà un document sobre la temàtica: parcs eòlics versus parcs naturals. El matí del darrer dia es farà la lectura del document de conclusions. ■

La inscripció es pot fer a la Secretaria del CHNCB, de dilluns a divendres, de 18 a 20 h, c. de la Pedrera, 2; 43400 Montblanc. Telèfon i fax: 977 862 177. Adreça electrònica: chncb@readysoft.es

Representants en organismes i institucions

Consorci del Parc de Collserola

L'any 1999 es va constituir el Consorci del Parc de Collserola, que de moment està integrat per la Diputació de Barcelona i la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Aquests canvis en l'organització del parc han afectat, també, els seus òrgans participatius i s'ha establert un Consell Consultiu obert a les diferents entitats relacionades amb el parc.

La Institució ha estat convidada a participar en el Consell Consultiu i s'ha designat Josep Maria Espelta representant de la ICHN en aquest consell. Josep Maria Espelta és professor associat d'ecologia a la

UAB i investigador del CREAM, ha treballat a Collserola en temes de regeneració i dinàmica de roures i alzines, i també de franges de prevenció d'incendis. Va tenir un paper molt actiu en el comitè organitzador de les I Jornades de Recerca en els Sistemes Naturals de Collserola de 1998.

Des del NOTÍCIES, hem d'agrair la seva disposició a actuar com a representant de la ICHN al parc de Collserola i oferir-li també el suport de tots els membres de l'entitat. Esperem que a partir d'ara, en aquestes mateixes pàgines, es puguin oferir més novetats sobre l'estudi i la gestió dels sistemes naturals de Collserola. ■

Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà

D'entre els temes tractats en remarcarem alguns que poden tenir interès per a la ICHN.

Es va informar de la repetició d'un brot de botulisme durant l'estiu de 1999 per culpa d'un deficient funcionament de la depuradora i filtre verd d'Empúriabrava. Es va informar que s'ha arribat a un acord amb el Consorci de la Costa Brava per a establir un millor sistema de control dels efluents de la depuradora i per tractar els fangs.

L'Ajuntament de Castelló d'Empúries explicà que s'ha revisat el planejament

vigent i que ja s'ha requalificat una part important d'aiguamolls salabrosos litorals de la zona de la Rubina, que seran expropiats en part pel Ministerio de Medio Ambiente i que, per tant, podran incorporar-se al parc natural en un futur proper.

El parc exposà que s'han iniciat els treballs de base per a l'elaboració del Pla Especial de Protecció del Medi Natural i el Paisatge del PN dels Aiguamolls.

Es va discutir una proposta del parc per reobrir un itinerari i accés a un aguait que en l'actualitat és d'ús exclusiu del personal del parc i, finalment, s'acordà fer-ho de

(Continua)

forma molt restringida i en determinades èpoques de l'any, per evitar destorbar els ocells aquàtics de la llacuna de la Massona.

Un altre tema important i conflictiu va ser la presentació d'un pla parcial per a la creació d'un nou polígon industrial a Castelló d'Empúries en el límit del parc natural. La llei de creació del parc natural no preveu que la junta informi sobre actuacions externes al parc, mentre que el PEIN sí que ho preveu. Finalment s'acordà que la junta no es pronunciaria sobre aquest tema i s'esperaria que fos el Departament de Medi Ambient que n'exigís els corresponents estudis i considerés la necessitat o no d'un estudi d'impacte ambiental.

L'Ajuntament de Sant Pere Pescador va presentar un projecte de la Fundació Territori i Paisatge en una propietat adquirida vora el riu Fluvià a Sant Pere Pescador, i des del parc natural es va plantejar alguna modificació que consistia

a potenciar la conservació dels prats humits renunciant a l'excavació artificial d'un basses. Aquesta esmena va ser acceptada.

L'Ajuntament de Sant Pere Pescador va presentar la revisió del seu pla general, en el qual es constatà una reducció del sòl urbanitzable.

També es detectà la previsió de zones de serveis i aparcaments dins els límits del parc natural i es va plantejar la necessitat de revisar aquestes propostes. Per tal d'agilitzar l'aprovació del pla, s'acordà aprovar-lo i que l'informe del Departament de Medi Ambient en recollís els punts a precisar.

El mateix ajuntament va presentar un escrit en el qual s'oposava a una nova extracció d'àrids a Torroella de Fluvià. S'acordà que, amb l'expectativa d'un estudi hidrològic per la zona, seria recomanable que l'extracció es fes per sobre del nivell freàtic. ■

Societats naturalistes dels Països Catalans

Trobada a Mallorca

Durant els dies 11 i 12 de març es va celebrar a Palma una reunió conjunta entre representants de diverses societats naturalistes i d'estudis dels Països Catalans. La Societat d'Història Natural de les Balears va tenir cura de tots els detalls d'organització, i va encisar a tots els assistents amb la perfecta combinació d'elevada qualitat científica i càlida companyonia que presidí tots els actes.

Es va tenir l'oportunitat de visitar l'exposició «Les Balears abans dels humans», organitzada per la SHNB, i en la qual es presentava el medi natural de les Balears en èpoques prehumanes, i també la manera com aquest havia estat modificat per la societat humana, reflexió que pretén servir per a gestionar-lo millor en un futur.

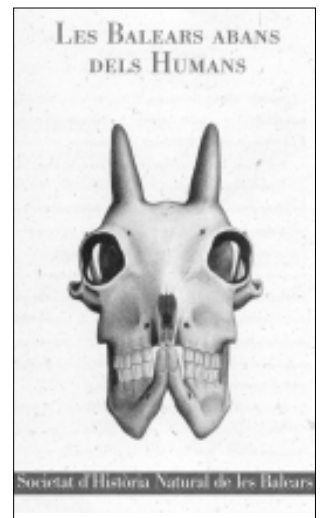
En aquesta exposició es posava clarament en evidència l'alt nivell de la recerca duta a terme a les Balears i les possibilitats que els companys de la SHNB tenen de poder tirar endavant un dels seus principals reptes, la

creació d'un museu de la naturalesa de les illes Balears a Palma.

A més, es van organitzar, en aquesta trobada, les reunions de treball, les quals van servir tant per presentar els diferents projectes que cada entitat està treballant, com per cercar noves possibilitats de col·laboració. Des de la SHNB es van presentar els diferents informes anuals que s'elaboren sobre l'estat del medi ambient a les illes Balears i, des de la ICHN, es va presentar el projecte d'*Estratègia per a la conservació i*

l'ús sostenible de la diversitat biològica. També es va programar la realització de cursos i sortides conjuntes.

En el programa d'aquesta trobada no hi va faltar una sortida de camp. En aquesta ocasió es va tenir l'oportunitat de visitar un dels millors jaciments paleontològics de Mallorca, el de la cova des Moro, on s'estan fent interessants troballes de restes de *Myotragus*. ■

Institut d'Estudis del Baix Cinca

Del 24 al 26 de març es va celebrar a Lleida el certamen Fira Natura, en què la Institució Catalana d'Història Natural va

disposar d'un espai en col·laboració amb l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig. Al llarg dels tres dies van passar més de deu

(Continua)

Jornades sobre Biodiversitat i Conservació Biològica

L'Institut d'Estudis Catalans organitza aquestes jornades que tindran lloc a Barcelona el 8 i 9 de juny i a Palma el 12 i 13 de juny. La coordinació científica d'aquestes jornades corre a càrrec del Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF).

Per a més informació, adreceu-vos a l'adreça d'Internet: <http://www.iec.es/jornades/biodiversitat>

mil persones pel Palau de Vidre de Lleida, on els nostres companys i companyes de Ponent donaven informació sobre la ICHN, basant-se en la nostra recent exposició del centenari. Aportaven documentació sobre les nostres activitats i cursos naturalistes i, particularment, sobre el seminari de gestió ambiental que vàrem realitzar el novembre de 1998 a l'Aiguabarreig, i l'estat actual d'aquest indret.

Al matí del diumenge 26 vàrem realitzar un dels tallers de la fira, dedicat a la descoberta de les papallones, i conduït per Maria Cinta Roca, responsable del projecte BMS (*Butterfly Monitoring Scheme*) a l'Aiguabarreig. La participació hi va ser notable.

Alhora, aquell mateix cap de setmana se celebrava a l'Aiguabarreig el nostre primer curs naturalista a la Franja de Ponent. Fou dedicat a l'ornitologia, i portat a terme per Guillem Chacón.

El curs obtingué una excel·lent valoració dels assistents, que, després d'anellar aus rupícules al llarg de la nit i d'observar centenars de calàndries i altres aus estepàries, tingueren, a les aigües fluvials, fins i tot l'oportunitat de contemplar martinets, agrons i altres espècies

aquàtiques immersos en el medi dins de piragües (!).

Uns dies més tard a l'Aiguabarreig i la comarca del Baix Cinca, s'inicià el

programa de conferències, cursos i sortides naturalistes de descoberta del patrimoni natural d'aquestes contrades. Una activitat conjunta entre la nostra Institució i

l'Institut d'Estudis del Baix Cinca, en què un equip de setze professors de l'Estació Biològica de l'Aiguabarreig i de les universitats de Lleida i Saragossa tractaren diferents disciplines de la història natural.

Us n'adjuntem el programa, que ja s'ha iniciat, però que té el seu plat fort el cap de setmana del 3 i 4 de juny, en el qual es treballaran les papallones, les libèl·lules, els peixos i els rat-penats.

Serà un cap de setmana gratuït —com tot el programa. Tots els assistents rebran a més l'interessant llibre monogràfic presentat aquest Sant Jordi sobre *El Patrimoni Natural del Baix Cinca*, en el qual també hem col·laborat.

Encara podeu apuntar-vos-hi telefonant als nostres companys de Ponent: 974 464 435, o bé escrivint a: eb@retemail.es ■

Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó

En la seva assemblea ordinària de l'1 d'abril de 2000, que es va celebrar a Elx, l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó va acordar presentar a l'alcalde de la ciutat un escrit per exposar la seva disconformitat davant dos projectes susceptibles d'afectar el medi natural i el patrimoni cultural il·licità: la construcció d'un aparcament al carrer de les Casetes de la Marededéu, entre les restes de l'antiga muralla de la vila, l'Alcàsser de la Senyoria i els horts del Baix, del Xocolater i de la Marededéu, i la urbanització d'una ampla zona al voltant del Parc Natural de les Salines, en la partida de la Marina.

Pel que fa a la urbanització anunciada en les immediacions del Parc Natural de les Salines, preocupa l'agressió que aquesta actuació suposarà per a un element patrimonial tan rellevant per al Baix Vinalopó des dels punts de vista històric, paisatgístic i natural, com és l'albufera d'Elx. Un espai ple de referències històri-

ques d'àmbit comarcal, de gran rellevància paisatgística i ambiental i amb uns valors ecològics molt importants a escala global per a la conservació dels equilibris que regeixen la biosfera. Tots aquests trets han estat reconeguts pels successius governs de la Generalitat Valenciana, que en dues ocasions els han protegit mitjançant la Llei de paratges naturals de 1988 i la Llei d'espais naturals de desembre de 1994; valors reconeguts igualment en el camp internacional, i protegits pel Conveni de Ramsar.

En aquest context, és difícil d'entendre que l'Ajuntament d'Elx haja realitzat diferents campanyes per a la recuperació i protecció d'un espai d'interès local com el Clot de Galvany, on s'ha fet l'esforç d'invertir recursos públics importants, i que ara siga el mateix ajuntament el que tolera un atemptat tan greu contra un espai natural molt més essencial, com ara el Parc Natural de les Salines. ■

Requeriment del TSJC

Moltes vegades s'ha debatut quin és el paper que ha de desenvolupar la Institució davant de projectes susceptibles d'afectar negativament el patrimoni natural català. S'ha discutit molt sobre quines haurien de ser les fórmules més adequades per afrontar aquests problemes ambientals, i que vagin més enllà de la simple presentació d'al·legacions o la signatura de manifestos.

L'any passat es va donar un pas molt important quan el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va admetre que els informes de la Institució tinguessin valor pericial en les diferents causes que s'estan instruint. Aquest fet té molta transcendència i representa un reconeixement de la independència i l'alt nivell d'especialització dels membres de la Institució.

D'aquesta manera segur que s'aconseguirà que es valorin les propostes de la Institució, i es tindrà una major repercussió social i capacitat d'incidir sobre la conservació del patrimoni natural, però també requerirà l'ajut de la Institució i, en conseqüència dels seus membres, una

major dedicació i una feina addicional que solament serà assumible si tothom hi col·labora.

Recentment s'han rebut dues notificacions del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en què es demanava que la Institució emetés els corresponents informes pericials sobre el sector dels colls a Sant Pere de Ribes i el sector litoral del municipi de l'Ametlla de Mar.

L'elaboració d'aquests informes no és pas cap feina senzilla i exigeix un bon coneixement dels organismes i dels sistemes naturals d'aquestes zones, motiu pel qual cal demanar que tots aquells membres de la Institució que tinguin dades sobre aquestes zones es posin en contacte amb la Secretaria de la ICHN.

És molt important la col·laboració de tots, si realment volem aconseguir que la veu i els criteris de la Institució tinguin la repercussió que sembla que tots els seus membres desitgen. I aquest primer repte no és senzill, dos sectors del malmès litoral català. ■

Recull de legislació

Bosc

Resolució del 22 de febrer de 2000, per la qual es declara d'utilitat pública la forest anomenada Bosc del Son, al terme municipal d'Alt Àneu. (DOGC núm. 3098, del 14 de març de 2000)

Ordre del 22 de febrer de 2000, per la qual es deroga l'Ordre del 26 de novembre de 1987, per la qual es declaren d'utilitat pública les forests de propietat pública no catalogades de la Serra de Collserola. (DOGC núm. 3098, del 14 de març de 2000)

Caça i pesca

Decret 100/2000, del 10 de març, pel qual s'unifiquen les llicències de pesca recreativa. (DOGC núm. 3096, del 10 de març de 2000)

Ordre del 29 de febrer de 2000, per la qual s'estableixen les espècies objecte de pesca i es fixen els períodes hàbils i les normes generals relacionades amb la pesca a les aigües continentals de Catalunya per la temporada 2000. (DOGC núm. 3096, del 10 de març de 2000)

Resolució del 22 de febrer de 2000, per la qual es declaren zona de seguretat els paratges anomenats Borrella i els Plans, al terme municipal dels Pallaresos. (DOGC núm. 3100, del 16 de març de 2000)

Ordre del 3 d'abril de 2000, per la qual s'estableixen períodes per a la veda per a la flota d'arrossegament a les comarques costaneres de Tarragona. (DOGC núm. 3119, del 12 d'abril de 2000)

Ordre del 4 d'abril de 2000, per la qual s'estableixen mesures complementàries de regulació de l'extracció de corall al litoral de Catalunya. (DOGC núm. 3119, del 12 d'abril de 2000)

Espais naturals protegits

Resolució del 14 de febrer de 2000, per la qual es fa públic l'Acord del Govern de 10 de gener de 2000 del Govern de la Generalitat, pel qual s'aprova definitivament el Pla especial de delimitació definitiva de l'espai del PEIN el Montgrí. (DOGC núm. 3097, del 13 de març de 2000)

Resolució del 14 de febrer de 2000, per la qual es fa públic l'Acord del Govern de 10 de gener de 2000 del Govern de la Generalitat, pel qual s'aprova definitivament el Pla especial de delimitació definitiva de l'espai del PEIN Obagues del Riu Corb, Tossal Gros de Miramar, Saburella, Albereda de Santes Creus i el Montmell. (DOGC núm. 3097, del 13 de març de 2000)

Resolució del 14 de febrer de 2000, per la qual es fa públic l'Acord del Govern de 10 de gener de 2000 del Govern de la Generalitat, pel qual s'aprova definitivament el Pla espe-

IV congrés de la ICEA

La Institució Catalana d'Estudis Agraris (ICEA), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, organitza, en col·laboració amb la Universitat Rovira i Virgili, el seu IV congrés.

Aquest congrés és una oportunitat per a tots els tècnics i investigadors en l'àmbit agroalimentari per a donar a conèixer els seus treballs als seus usuaris potencials (els agents econòmics del sector agrari) i a la societat catalana en general.

Per a més informació i inscripcions, podeu connectar-vos a l'adreça d'Internet: www.iec.es/icea o dirigir-vos directament al telèfon de la Secretaria de la ICEA: 932 701 651.

Canvi de domicili de la Secretaria de la Institució

Des del dia 2 de maig de 2000, les secretaries de les filials de l'IEC s'han traslladat al carrer de M. Aurèlia Capmany, 14-16 (a uns 200 m de la seu de l'IEC). L'adreça postal continuarà essent la mateixa.

fundada el 1899

ICHN
Institució Catalana
d'Història Natural

Filial de l'Institut d'Estudis Catalans

Redacció: ICHN
C. del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 932 701 652
Fax 932 701 180

Imprimeix: IMPREMTA BADIA, SL
Maqueta: Albert Beltran
Dipòsit Legal: B-39829-1995

cial de delimitació definitiva de l'espai del PEIN serres d'Odèn-el Port del Comte, serres de Busa-els Bastets-Lord, serra d'Aubenc, serra de Turp, ribera Salada i serra del Verd. (DOGC núm. 3097, del 13 de març de 2000)

Resolució del 14 de febrer de 2000, per la qual es fa públic l'Acord del Govern de la Generalitat del 10 de gener de 2000, pel qual s'aprova definitivament el Pla especial de delimitació definitiva dels espais del PEIN Carbasí, serra de Miralles-Queralt i Ancosa-Montagut. (DOGC núm. 3098, del 14 de març de 2000)

Resolució del 23 de març de 2000, per la qual es fa públic l'Acord del Govern de la Generalitat del 8 de febrer de 2000, d'aprovació definitiva del Pla especial de delimitació definitiva dels espais del PEIN muntanyes de Rocacorba i puig de la Banya del Boc. (DOGC núm. 31115, del 6 d'abril de 2000)

Agenda

Cursos naturalistes

Relacions sòl-planta en ambients semiàrids

Dates: 27 i 28 de maig de 2000.

Professors: David Badia i Clara Martí. Escuela Universitaria Politècnica d'Osca.

Ecologia microbiana de la zona lacustre de Banyoles

Dates: 10 i 11 de juny de 2000.

Professors: Xavier Vila Portella. Institut d'Ecologia Aquàtica, UdG.

Introducció a la geomorfologia d'alta muntanya

Dates: 1 i 2 de juliol de 2000.

Professor: Jaume Comas, geòleg. Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici.

Introducció al coneixement de les plantes aquàtiques de Catalunya

Dates: 8 i 9 de juliol de 2000.

Professors: Joan Font i Josep Gestí. Facultat de Ciències. Universitat de Girona.

AVÍS IMPORTANT

El curs *Superpoblació d'aus en ambients urbans: problemàtica i mesures de control aplicades al cas de Barcelona*, que havia de celebrar-se els dies 29 i 30 d'abril, ha quedat ajornat i tindrà lloc els dies 15 i 16 de juliol.

Cicle de sortides i conferències al Baix Cinca

3 de juny

Papallones, impartit per M. Cinta Roca i Fernando Carceller, biòlegs (EBA)

Peixos, impartit per Joan Carles Portela, naturalista (EBA).

Rat-penats, impartit per Juan José Bafaluy, naturalista i guàrdia fluvial de l'Aiguabarreig.

4 de juny

Libèl·lules, impartit per Joan Daranas i Noèlia Imbernón, naturalistes (EBA)

Recordeu

Horari d'atenció als socis de la ICHN

Dilluns, dimecres i divendres, de 9 h a 14 h

Dimarts i dijous, de 16 h a 20 h

Adreça electrònica: ichn@iec.es

Adreça d'Internet: <http://www.iec.es/ichn>

Han col·laborat en la redacció d'aquest NOTÍCIES:

Guillem Chacón, Josep Estruch, Josep Germain, Francesc Giró, Jordi Llorens, Josep Maria Mallarach, Carles Martín-Closas, Mar Olivar, Joan Pino, Marta Riutort, Andreu Salvat, Vicent Sansano i Florenci Vallès.